

Verzoek onderzoek begraafplaats Rusthof Amersfoort

Woensdag 20 oktober 2021 | Gemeente Amersfoort (Bestuur, strategie en veiligheid)

Aanleiding

Een groep van zes vrijwilligers heeft - nadat ze hier toestemming van heeft gekregen van de gemeente - een onderzoek gedaan naar energieën van overleden mensen op begraafplaats Rusthof in Amersfoort. Dit is gebeurd buiten openingstijden en onder begeleiding van een medewerker van de gemeente/begraafplaats. De begraafplaats heeft hierover van te voren geen afstemming gehad met nabestaanden en heeft ook niet over het onderzoek gecommuniceerd.

Doordat een ouder van een overleden kind een camera vond - die door de groep vrijwilligers is gebruikt - is bekend geworden dat deze groep buiten openingstijden op de begraafplaats is geweest. De beelden op de camera lieten zien dat de groep op het kindershof zijn geweest. Dit heeft geleid tot veel onrust en emotionele reacties bij nabestaanden. In een gesprek en afzonderlijk via brieven en mails hebben zij de gemeente laten weten met veel vragen te zitten over wat er nu precies is gebeurd en de reden waarom de gemeente hiervoor toestemming heeft verleend.

In een gesprek met een aantal nabestaanden is geconstateerd dat het een goed idee kan zijn om hier een onafhankelijk onderzoek te laten uitvoeren. Hiervoor is de Nationaal Ombudsman benaderd. Die staat positief tegenover dat verzoek. In deze notitie wordt dit verzoek nader toegelicht. De gemeente vindt het van belang dat bij het formuleren van de definitieve onderzoeksvragen nabestaanden worden betrokken.

Korte omschrijving te onderzoeken gebeurtenis(sen)

Een groep van zes vrijwilligers met (vermeende) paranormale gaven hebben op 11 september 2021 onderzoek gedaan op de begraafplaats Rusthof in Amersfoort. Deze groep doet dit soort onderzoeken vaker in binnen- en buitenland. Ze hadden toestemming om op 11 september 2021 tussen 20:00 en 23:30 uur op begraafplaats Rusthof te zijn.

De groep is al wandelend, onder begeleiding van een medewerker van de begraafplaats, op verschillende plekken op zoek gegaan naar energie van overledenen. De groep wilde dit buiten openingstijden doen, omdat het dan rustiger is op de begraafplaats en de energieën beter ervaren kunnen worden. De reden waarom de groep nu voor Rusthof koos, is dat één van de vrijwilligers uit de groep daar een naaste begraven heeft.

Een ouder van een overleden kind dat begraven ligt op Rusthof heeft op de begraafplaats een camera gevonden. Daarop staan beelden van mensen die buiten openingstijden op de begraafplaats en specifiek op het kindershof zijn. De ouder heeft daarom contact opgenomen met de gemeente hierover. Door de burgemeester is direct contact gezocht met de ouder.

Naar aanleiding van deze brief (van de ouder aan de gemeente) heeft ook een artikel in de Amersfoortse editie van het Algemeen Dagblad gestaan. Dit heeft tot veel onrust en emotionele reacties geleid van met name ouders van overleden kinderen op het kindershof. En ook andere nabestaanden hebben laten weten zich zorgen te maken over het feit dat er mensen ongevraagd buiten openingstijden bij de graven van hun naasten zijn geweest.

Op donderdag 14 oktober 2021 heeft een gesprek plaatsgevonden tussen gemeente en nabestaanden. Uit die bijeenkomst en mails/brieven die de gemeente heeft ontvangen, blijkt dat er nog veel vragen leven over wat er nu precies is gebeurd en waarom de gemeente hier medewerking aan heeft verleend.

Centrale vragen en doel onderzoek

Hieronder omschrijven we wat op hoofdlijnen de kern van het gevraagde onderzoek is. Deze lijnen kunnen verder uitgewerkt worden in meer specifiekere deelvragen. Centraal staan:

1. Een nadere duiding en omschrijving van wat er precies is gebeurd op 11 september 2021 op de begraafplaats Rusthof?
2. Reconstructie en oordeel over het verlenen van toestemming / medewerking aan het verzoek.
3. Toetsen van het handelen van de gemeente na vondst van de camerabeelden.

Het onderzoek heeft zodoende meerdere doelen. Om te beginnen is het van belang om een duidelijker beeld te krijgen over wat er precies is gebeurd. Daarnaast vindt de gemeente het van belang dat het onderzoek een oordeel velt over de medewerking die door de gemeente is verleend. Zodat de uitkomst ook betrokken kan worden bij het opstellen van huisregels met betrekking tot het bezoeken en het gebruik van de begraafplaats. De gebeurtenissen hebben veel los gemaakt in de Amersfoortse samenleving. En dat raakt ook het vertrouwen in de overheid. Het onderzoek moet een bijdrage leveren om dat vertrouwen te herstellen.

Ad 1. Nadere duiding en omschrijving gebeurtenissen

Voor de nabestaanden en de gemeente is van belang om een nader beeld te krijgen van wat er precies op 11 september 2021 is gebeurd. Aan de Nationaal Ombudsman wordt gevraagd om op basis van gesprekken met alle betrokkenen een feitenrelaas samen te stellen dat omschrijft wat er is gebeurd en de aard van de groep vrijwilligers nader te duiden. De specifieke vragen van nabestaanden op dit punt worden hierbij betrokken. Ook kan getoetst worden hoe de gebeurtenissen zich verhouden tot datgene waarvoor toestemming is verleend.

Ad. 2 Verlenen medewerking

Gevraagd wordt om in beeld te brengen hoe het proces van het verlenen van medewerking is verlopen. Gevraagd wordt om in beeld te brengen hoe het contact met de gemeente ten aanzien van dit verzoek is verlopen. Hoe is het proces van besluitvorming en afstemming binnen de gemeente is verlopen, welke vragen zijn er gesteld om helder te krijgen wat het verzoek precies inhield en welke afwegingen daarbij een rol speelden? Gevraagd wordt om dit te toetsen aan al dan niet aanwezige afspraken, regels en kaders die binnen de gemeente aanwezig zijn. Gevraagd wordt om hierbij ook na te gaan of er eerder soortgelijke verzoeken zijn gedaan aan de gemeente en hoe daar (toen) mee is omgegaan. Concreet ligt daarbij ook de vraag voor of soortgelijke gebeurtenissen eerder hebben plaatsgevonden op de begraafplaats.

Ad. 3 Handelen gemeente na vondst camera

Gevraagd wordt om in beeld te brengen hoe de gemeente heeft gehandeld na de vondst van de camerabeelden door een van de nabestaanden. Heeft de gemeente correct en juist gehandeld en/of had de gemeente op punten anders kunnen / moeten handelen? Gevraagd wordt om hierover een advies uit te brengen.

Uitvoering, randvoorwaarden en bijzonderheden

Om de opdracht te kunnen uitvoeren stelt de gemeente alle documenten en informatie beschikbaar die volgens de Nationaal Ombudsman nodig is om de opdracht te kunnen uitvoeren. Dit is inclusief de beelden van de gebeurtenissen die de gemeente heeft ontvangen. Om zo te komen tot een nadere omschrijving van de gebeurtenissen op 11 september 2021 en de wijze waarop medewerking is verleend wordt gevraagd om in ieder geval te spreken met:

- de medewerker die de vrijwilligers heeft begeleid;
- de directeur van de begraafplaats;
- vrijwilligers die het onderzoek naar energieën van overledenen hebben uitgevoerd;
- betrokken bestuurders (burgemeester en wethouder Kraanen).

Om de vraag over hoe gehandeld is na de vondst van de camera kan het van belang zijn om ook de ouder die deze camera gevonden heeft te spreken.

Betrokkenheid nabestaanden

De betrokkenheid van nabestaanden bij de opdrachtverlening en de uitvoering van het onderzoek is voor de gemeente een belangrijke randvoorwaarde. Concreet betekent dat o.a. dat bijvoorbeeld de onderzoeksvragen (ook) afgestemd worden met de nabestaanden. Zodat de vragen die bij deze mensen leven terug komen in het onderzoek.

Transparant proces

Voor de gemeente is het van belang dat het onderzoeksproces open, transparant en navolgbaar is. In geval er gewerkt wordt met concept- versies die gedeeld worden met de gemeente dan zijn deze openbaar / onderdeel van het totale dossier. Daarnaast stemmen wij graag met de Nationaal Ombudsman af hoe ervoor gezorgd kan worden dat de uitvoering zo goed mogelijk te volgen is voor de nabestaanden.

Mogelijke aangifte

Er wordt rekening mee gehouden dat door een van de nabestaanden aangifte van grafschennis wordt gedaan bij de politie. De burgemeester heeft contact gezocht met het Openbaar Ministerie en gevraagd uit te zoeken of er sprake zou kunnen zijn van Grafschennis. Op dit moment is het gesprek daarover nog gaande.

Indiener verzoek

De gemeente Amersfoort vraagt - mede op basis van diverse brieven en mails van nabestaanden - om het onderzoek. De burgemeester is bestuurlijk aanspreekpunt voor het onderzoek. Ambtelijke contactpersoon voor de Nationale Ombudsman is de afdeling Bestuur, Strategie en Veiligheid.

Termijn

Gevraagd wordt of het mogelijk is om het resultaat van het onderzoek - na positief accepteren van het verzoek - binnen een termijn van 4 weken definitief op te leveren.